

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Liitto palvelee
poikkeusoloissakin

Be My Eyes –
etäapua kännykällä

Annanpura on työllistänyt
näkövammaisia jo 10 vuotta

Tässä numerossa:

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Kiikarissa
- 7 Punainen myrsky voitti
Sokeain kuunnelmapalkinnon
2019
- 8 Liiton palvelut korona-aikana
- 10 Annanpura työllistää ja auttaa
eteenpäin urapolulla
- 14 Esteettömyyden edistämistä
Saksassa
- 17 Yleisönosasto
- 18 Mitä näkövammaisille
lapsille kuuluu?
- 20 Be My Eyes
– näköapua kännykällä
- 22 Kartalla
- 24 Kevään kuvailutulkattuja
ohjelmia
- 25 Ilmoitukset
- 27 Aineiston aikataulu

KANNEN KUVASSA *Be My Eyes* -sovel-
luksen kautta voi saada apua näkemistä
vaativiin askareisiin. KUVA *Bemyeyes.com*

KUVA: TRACY SPOHN / SHUTTERSTOCK.COM

s. 18 Mitä näkövammaisille
lapsille kuuluu?

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Näkövammaisten liiton
jäsenlehti
109. vuosikerta

9 numeroa vuodessa
printtilehtenä, verkko-
lehtenä, Daisy-ääni-
lehtenä, pistekirjoituk-
sella, Luetus-julkaisuna ja
pdf-näköislehtenä.

Näkövammaisten Airut
on Kulttuuri-, mielipide-
ja tiedelehtien liiton Kultti
ry:n jäsen ja sitoutunut
Journalistin ohjeisiin.

ISSN 0358-2930

Paino:
Grano Oy

twitter.com/NKLry
facebook.com/NKLry
youtube.com/c/
Näkövammaistenliittory

airut@nkl.fi
www.airutlehti.fi

Päätoimittaja
Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670
marika.makinen@nkl.fi

Taitto, ilmoitukset
Liisa Lähteenmäki
p. 09 3960 4651
050 396 4651
liisa.lahteenmaki@nkl.fi

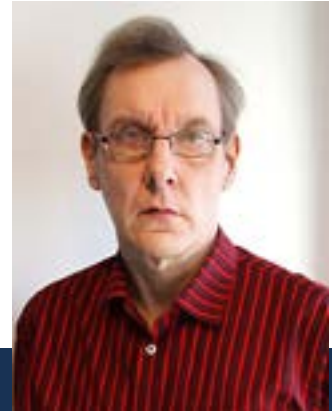
**Tilaukset, versio- ja
osoitteenmuutokset**
Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
(ti-to klo 9–15)
lehtitilaus@nkl.fi

 Näkövammaisten liitto

Pääkirjoitus

TEKSTI *Markku Möttönen, järjestöpäällikkö*

Järjestötoiminta poikkeusoloissa

Koronavirusepidemia vaikuttaa laajasti koko yhteiskuntaan, niin myös järjestökenttään. Valtakunnalliset järjestöt, niiden jäsenyhdistykset ja pienimmätkin paikalliset yhdistykset peruvat vuosi- ja kevätkokouksiaan ja siirtävät niitä hamaan tulevaisuuteen. Yhdistykset eivät voi tässä tilanteessa noudattaa kirjaimellisesti omia sääntöjään. Jäseniltä odotetaan ymmärtämystä ja sitä toivottavasti löytyy.

Näkövammaisten liiton valtuuston ja hallituksen toimikaudet ovat päättymässä ja luottamushenkilövalinnat on tarkoitus tehdä uuden aloittavan valtuuston kevätkokouksessa. Todennäköistä on, että valtuusto kokoontuu vasta kesällä, ehkäpä jopa kesälomakauden jälkeen elokuussa. Ennustajaksi ei kannata ruveta. Valtuuston tärkeimpiä tehtäviä on valita valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet. Valtuusto päättää myös liiton strategiasta. Luottamushenkilöhallinto on vastuussa liiton talouden ja toiminnan suuntaviivoista seuraavan nelivuotiskauden.

Vaikeissakin oloissa järjestödemokratian on toteuduttava. Kuusi liiton valtakunnallis-

ta jäsenyhdistystä ei ole valinnut valtuutettujaan ja kaikkien yhdistysten kokousajankohdista ei ole vielä tietoa. Edellä mainittu on painava peruste sille, että uusi valtuusto ei voi vielä kokoontua. Liiton valtuustossa jokaiselle jäsenyhdistykselle on taattu edustus- ja äänioikeus. Etäkokouskaan ei ole liiton sääntöjen mukaan mahdollinen eikä se itsessään edes takaisi järjestödemokratian toteutumista. Etäosallistumisen sallimisesta alkaa varmuudella keskustelu tulevalle valtuustokaudella. Niin pitääkin.

Järjestötoiminnan rahoitus on muutoksessa. Tätä ennakoi erityisesti Veikkauksen ympärillä meneillään oleva keskustelu. Järjestöjen on löydettävä uusia ratkaisuja rahoituksensa turvaamiseksi. Varainhankinnan merkitys korostuu entisestään.

Aikanaan alkavalle valtuustokaudelle valittavilta luottamushenkilöiltä on lupa odottaa heterogeenisen näkövammaiskentän tarpeiden tuntemista, yhteistyökykyä ja vastuunkantoa sekä valmiutta ei aina kaikkia miellyttäviin päätöksiin. Päätösten on perustuttava suunnitelmiin ja hyvään valmisteluun, ei päähänpistoihin.

PALVELEVA PUHELIN KUUNTELEE

Mietityttääkö, miten onnistuu kaupassakäynti? Sairastuiko henkilökohtainen avustaja? Tuliko vammaispalveluhakemuksesta kielteinen päätös? Tuen- ja tiedontarve korona-aikana voi olla normaaliakin suurempi. Näkövammaisten liiton uusi palveleva puhelin kuuntelee ja tukee näkövammaisia ja heidän läheisiään koko Suomessa. Palve-

leva puhelin vastaa numerossa 050 470 0371 ainakin koronatilanteen ajan joka arkipäivä (ma-pe) kello 10–18.

Puhelimeen vastaavat Näkövammaisten liiton asiantuntijat, jotka vastaavat esimerkiksi kysymyksiin vammaispalvelujen hakemisesta sekä näkövammaisten palveluista poikkeusaikana.

Koska avit tekevät todella vähän tarkastuksia, käytännössä lain valvonta on ulkoistettu yksittäisille vapaaehtoisille kansalaisille. Kun kanteluiden seuraus on korkeintaan huomautus, koetaan se hyvin turhauttavana.

Lakimies Jukka Kumpuvuori vammaispalveluiden toteutumisesta Yle Uutisissa 6.3.

AUTA MEITÄ KEHITTÄMÄÄN VERKKOSIVUJAMME!

Näkövammaisten liiton verkkosivusto on uudistumassa. Uusien sivujen testiversio avautuu viikolla 16 osoitteessa beta.nkl.fi. Tutustu sivuihimme ja anna palautetta: www.webropol.com/s/verkkosivupalaute tai heidi.harma@nkl.fi. Kehitämme sivustoa edelleen palautteen perusteella. Huomaathan, että sekä uudet sivut että palautelomake avautuvat vasta viikolla 16.

Nykyiset verkkosivumme toimivat osoitteessa www.nkl.fi vielä uuden sivustomme testauksen ajan.

MITEN KORONAEPIDEMIA ON VAIKUTTANUT ARKEESI?

Näkövammaisten liitto haluaa kuulla koronatilanteen vaikutuksista näkövammaisten arkeen. Keräämme tietoa siitä, miten poikkeuksellisissa oloissa tulisi viestiä, jotta jokainen saa tietoa ajankohtaisista asioista esimerkiksi näkövammasta huolimatta. Näin opimme tulevien mahdollisten kriisien varalle ja saamme muutenkin hyödyllistä tietoa

viestintämme ja vaikuttamistyömme tueksi. Viemme viestiä eteenpäin myös julkiselle sektorille.

Kyselyyn voi vastata 17.4. asti sähköisellä lomakkeella osoitteessa link.webpolsurveys.com/S/87D7664ACD5D0B17 tai puhelimitse p. 09 3960 4666 ma-pe klo 9–11 (järjestöassistentti **Kaisamaria Alanen**).

MINUN NÄKÖINEN MIELI

Näkövammaisten liitossa on käynnistynyt kolmevuotinen Minun näköinen mieli -hanke. Näkövammaisten hyvinvointia tukeva hanke toteutetaan yhteistyössä Mieli ry:n ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa.

Hankekoordinaattori **Jutta Saanilaan** pääset tutustumaan podcastissa, jonka löydät liiton SoundCloud-tililtä otsikolla Rohkaisua kriisin keskellä. Jutta Saanila vetää projektia yhteistyössä sosiaaliturvapäällikkö **Laura Tolkkisen** ja moniammatillisen työryhmän kanssa.

---> soundcloud.com/nakovammaistenliitto

FRIKOTA / SHUTTERSTOCK.COM

YT-NEUVOTTELU-UUTISIA

Näkövammaisten liitossa käynnistettiin tammi-kuussa yt-neuvottelut, joiden kohteena olivat oikeusienvalvontayksikkö, tiedonsaantipalvelut ja järjestöpalvelut lukuun ottamatta nuorisotoimintaa ja museotoimintaa. Yt-neuvottelut johtivat yhden työsuhteen irtisanomiseen ja yhden työsuhteen osa-aikaistamiseen.

Koronatilanteen vuoksi liitossa on maaliskuussa käynnistetty uudet yt-neuvottelut. Tavoitteena on saada säästöjä henkilökunnan lomautuksilla.

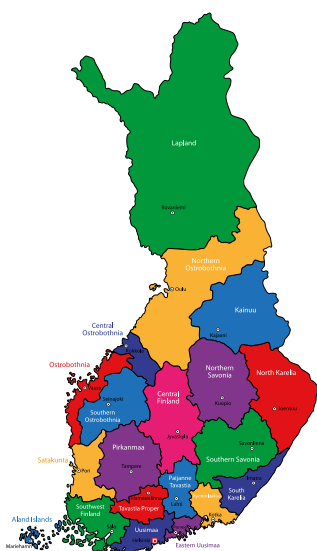
KUVA: LIISA LÄHTENMÄKI

JÄRJESTÖJÄ KUULTAVA SOTE-UUDISTUKSESSA

Sote-järjestöjen tarjoama vertaistuki, vapaaehtoistoiminta, edunvalvonta ja ennalta ehkäisevä tuki edistävät suomalaisten hyvinvointia korvaamattomalla tavalla.

Hyvinvointiala HALI, SOSTE ja Kuntaliitto haluavat, että sote-uudistuksen lakeihin kirjataan selkeästi, kuinka järjestöjen työtä tullaan hyödyntämään sote-uudistuksessa. Perhe- ja peruspalveluministeri **Krista Kiurulle** luovutetussa kannanotossa esitetään, että maakuntiin perustettaisiin virallinen maakunnan ja järjestöjen yhteistyöelin ja huolehdittaisiin, että asukkaat saavat palveluohjauksen yhteydessä tietoa alueensa sote-järjestöjen tarjoamasta toiminnasta.

VOLINA / SHUTTERSTOCK.COM

ARKIPÄIVÄN KOKEMUKSIA KÖYHYDESTÄ

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -kirjoituskilpailuun osallistui 99 kirjoittajaa ympäri Suomen. Kirjoituksista nousivat esiin esimerkiksi lapsettomuus, homeongelmat, koulukiusaaminen, akateeminen työttömyys ja kansalaispalkka. Kokemuksiaan kertoivat aiemmasta poiketen myös he, jotka olivat omien sanojensa mukaan tehneet virheitä, jotka johtivat köyhyyteen.

Palkitut kirjoitukset voi lukea osoitteessa blogs.helsinki.fi/arkipaivankokemuksiakoyhydesta/palkitut-kirjoitukset. Kirjoitukset arkistoidaan tutkimuskäyttöön.

SEBRA / SHUTTERSTOCK.COM

Punainen myrsky

Punainen myrsky voitti Sokeain kuunnelma-palkinnon 2019

TEKSTI *Näkövammaisten Kulttuuripalvelu*
KUVAT YLE

Näkövammaisten Kulttuuripalvelun Sokeain kuunnelmaraati on palkinnut vuoden 2019 parhaana kotimaisena kuunnelmana **Elina Hirvosen** käsikirjoittaman ja **Soila Valkaman** dramatisoiman ja ohjaaman Punainen myrsky -kuunnelman. Sokeain kuunnelmapalkinto myönnettiin nyt 53. kerran.

Punainen myrsky on syvästi tunteisiin vetoava kuvaus lapsen elämästä Irakissa, diktatuurin varjossa vaiettujen perhesalaisuuksien keskellä. Se on myös tarina toivosta ja yhteisöllisyydestä, pakolaisuudesta ja aikuiseksi kasvamisesta. Loistava äänisuunnittelu vie kuulijan kotisohvalta toreille ja toffeekaduille. Punainen myrsky on tärkeä puheenvuoro pakolaisuudesta käytävässä keskustelussa.

UUODEN ÄÄNINÄYTTTELIJÄ 2019 ON JUSSI LEHTONEN

Sokeain kuunnelmaraati valitsi kolmatta kertaa myös vuoden ääninäyttelijän. Valinnan tarkoitus on tuoda esille näyttelijän äänityön suurta merkitystä kuunnelmataiteelle. Punainen myrsky -kuunnelman minä, **Jussi Lehtonen**, tekee päähenkilön kokemukset todeksi kuulijalle. Lehtosen puheilmaisussa ei ole teatraalisuutta, vaan se välittää tarinan kannalta olennaiset tunteet uskottavasti ja tarkoin vivahtein.

Liiton palvelut korona-aikana

Koronavirusepidemia aiheuttaa muutoksia moniin liiton toimintoihin, mutta olemme edelleen täällä teitä varten!

Airut-lehti ilmestyy kaikissa muodois-
saan normaalin aikataulun mukaisesti.

Liiton asiantuntija-, neuvonta- ja jäsenpalvelut toimivat puhelimitse, sähköpostitse ja etäyhteyksin. Kaikki yhteystietomme löydät sivulta nkl.fi/fi/etusivu/yhteys/henkilokunta.

Kasvokkaiset tapaamiset ja monet tapahtumat on jouduttu perumaan tai siirtämään. Suuri osa liiton työntekijöistä työskentelee etäyhteyksien kautta kotoaan käsin.

KUNTOUTUS-IIRIS

Kuntoutustoiminta on keskeytetty Kelan määräysten mukaisesti, koska kasvokkain tapahtuva kuntoutus sisältää altistumisriskin. Suuri osa Kelan kuntoutuksen asiakkaita kuuluu THL:n määrittelemiin riskiryhmiin. Lisätietoja: kehittämispäällikkö Annamaija Ketola, p. 09 3960 4450, annamaija.ketola@nkl.fi, kuntoutuspäällikkö Ulla Hannula, p. 09 3960 4451, ulla.hannula@nkl.fi

AVIRIS-APUVÄLINEMYYMÄLÄ

Aviris-myymäälä toimii puhelimesta, sähköpostitse ja verkossa. Myymälä on suljettuna ainakin pääsiäiseen asti. Ajanvarauksia myymälään otetaan vastaan yksittäisiltä asiakailta vain, mikäli asiaa ei muuten ole mahdollista hoitaa. Tervetuloa ostoksille: www.aviris.fi, p. 09 3960 4700.

OPASKOIRAKOULU

Opaskoirakoulu jatkaa toimintaansa normaalisti. Opaskoirakoulu tekee päätökset koiran luovutuksista huomioiden koiran haltijan terveydentilanteen.

KUVA: NADEEM RAHIMI / SHUTTERSTOCK.COM

TAKTIILIN PAINOTUOTANTO

Taktiilin tuotanto jatkuu normaalisti. Piste-
kirjoituslehdet, -tiedotteet, printti- ja opas-
tetuotteet ovat tilattavissa kuten ennenkin.
Toimitamme tilatut tuotteet postitse. Tilauk-
set ja tarjouspyynnöt: taktiili@nkl.fi

IIRIS-KESKUS

Iiris-keskuksen info ja puhelinvaihte ovat toistaiseksi avoinna arkisin klo 8–16. Iiriksen pääovent ovat toistaiseksi suljettuina. Näkövammaismuseo on suljettuna, ja kevään Iiris-vierailupäivät on peruttu.

Ravintola Antell on suljettuna ainakin 13.4. asti. Annansilmät-Aitta on avoinna arkisin klo 11–16. Aukioloaikoja päivitetään tarvittaessa. Verkkokauppatilaukset, yritystilaukset ja materiaalitilaukset hoidetaan normaalisti.

Iiriksessä toimii monia muitakin organisaatioita. Kukin niistä tiedottaa omissa kanavissaan toimintansa jatkumisesta poikkeusoloissa.

ÄÄNILEHDET JA LUKUPALVELU

Näkövammaisten liiton jäsenyhdistykset

ja muut äänilehtien julkaisijat joutuvat keskeyttämään monien äänilehtien julkaisemisen ainakin huhtikuun loppuun saakka. Vapaaehtoislukijat eivät voi lukea lehtiä, mutta koneäänen avulla tuotettavat äänilehdet ilmestyvät edelleen. Näkövammaisten liitto jatkaa ilmestyvien äänilehtien välittämistä verkossa ja cdr-levyillä mahdollisuuksien mukaan. Suoraan Daisy-soittimeen Luetus-kuunteluna, ilman cd-levyjä, ilmestyvät lehdet ja Celian kerhokirjat tulevat normaalisti, paitsi mahdollisesti osa ihmisäänellä luetuista lehdistä.

Jotta tavoittaisimme myös ne ihmiset, jotka eivät käytä esimerkiksi sosiaalista mediaa ja sähköpostia, Näkövammaisten liitto lähetti noin 4000 näkövammaiselle viikolla 13 Ajankohtaista Näkövammaisten liitosta -äänitiedotteen cd- ja Daisy-julkaisuina. Tiedote lähetetään säännöllisesti niin kauan kuin poikkeustila jatkuu.

ICT- ja Daisy-neuvonta palvelevat puhelimitse ja sähköpostitse digi- ja äänilehti-asioissa. Daisy-soittimen käyttö ja huolto sekä äänilehtiin liittyvät asiat: p. 09 3960 4040 ja daisy@nkl.fi. Digilaitteiden ja digipalveluiden neuvonta näkövammaisille: p. 09 3960 4000 ja it-neuvonta@nkl.fi. Puhelinpalvelut ovat avoinna maanantaisin ja tiistaisin klo 9–15 ja ke–pe klo 12–15. Muulloin voit jättää soittopyynnön. Kerro vastaajaan nimesi ja mitä asia koskee, niin soitamme sinulle takaisin. Jos saat äänilehtiä suoraan Daisy-soittimeen Luetus-kuuntelun kautta ja haluat enemmän kuunneltavaa, otathan yhteyttä puhelinpalveluumme, niin kerromme lisää.

Luetus-kuuntelulaitteiden asennus on toistaiseksi keskeytetty, eikä liriksessä vastaanoteta Daisy-laitteita huoltoon eikä palautuvia laitteita. Sovi laitteen palautuksesta postitse Daisy-neuvonnan kanssa.

Lukupalvelun toiminta on toistaiseksi keskeytyksissä. Tiedotamme asiasta, kun lukupalvelu jälleen käynnistyy.

PERUTUT TAPAHTUMAT

Pimé Café 13.5. on peruttu. Kesäkuun Pimé Cafén toteutuksesta päätetään myöhemmin.

Vammaisten yrittäjäpäivät 23.–24.4. peruetaan ja pyritään järjestämään myöhemmin.

Olemme ohjeistaneet jäsenyhdistyksiämme keskeyttämään ryhmätoiminnot toukuun loppuun asti, harkitsemaan huolella asiakastyön toteutuksia sekä siirtämään kevät- ja vuosikokouksiaan myöhempään ajankohtaan. Yhdistykset tiedottavat jäseniään toiminnan jatkumisesta.

VALTUUSTON KEVÄTKOKOUS

Liiton hallitus on kutsunut valtuuston koolle 15.–16.5., mutta koronavirustilanteen vuoksi kokousajankohtaa joudutaan todennäköisesti siirtämään. Kaikissa tapauksissa liiton nykyisen hallituksen toimikausi jatkuu valtuuston kevätkokouksen päättymiseen saakka. Valtuuston kevätkokouksen jälkeen alkaa valtuuston valitseman hallituksen toimikausi.

KUUNNELTAVAA VERKOSSA

Liiton SoundCloud-tililtä soundcloud.com/nakovammaistenliitto löytyy paljon kuunneltavaa.

- Kuljetuspalveluiden toimivuus -webinaarissa kerrotaan tuloksia tuoreesta kyselystä, jossa kysyttiin, miten vammaispuolustajien mukaiset kuljetuspalvelut toimivat eri puolilla Suomea.

- Näkövammaisen lapsen palvelut poikkeustilanteessa -webinaarissa pohditaan, miten koronatilanne vaikuttaa näkövammaisen lapsen palveluihin.

Kuunneltavissa ovat myös nuorten nettiradio Nyörin lähetykset, aiemmat oikeuksienvalvonnan webinaarit, sekä paljon muuta.

Ajantasaiset tiedot löytyvät liiton verkkosivuilta www.nkl.fi

Annanpura työllistää ja auttaa eteenpäin urapolulla

Litterointi- ja saavutettavuuspalveluita tarjoava Annanpura on työllistänyt näkövammaisia ja luonut heille uramahdollisuuksia jo kymmenen vuoden ajan.

TEKSTI *Virpi Jylhä* KUVAT *Vivid Cafe / Shutterstock.com, Marika Mäkinen, Katja Arvosen albumi*

Annanpura on Näkövammaisten liiton omistama yhteiskunnallinen yritys, jonka toiminta-ajatuksena on, että jokaisella on oikeus ja vapaus kehittyä ja tehdä tuottavaa työtä.

Helmikuun viides päivä oli Annanpuran merkkipäivä. Silloin tuli täyteen pyöreät 10 vuotta näkövammaisten työllistäjänä.

Annanpuran juuret ulottuvat 80-luvulle, jolloin Näkövammaisten liitossa oli ensimmäinen iso litterointiprojekti. Metalliliitto järjesti perinnekilpailun, jonka satona kertyi valtavasti haastattelutallenteita.

– Ne piti saada tekstimuotoon ja Metalliliitto kysyi apua Näkövammaisten liitosta, vuonna 2011 eläkkeelle jäänyt kuntoutusjohtaja **Teuvo Ruponen** muistelee.

– Hankimme tekstinpurkulaitteita ja työllistimme näkövammaisia. Tämä mittava projekti oli ikään kuin esi-Annanpura, sillä siitä alkoi työtehtävien välittäminen Näkövammaisten liitosta litteroijille, Teuvo Ruponen kertoo.

Ari-Pekka Saarela aloitti vuonna 2007 työskentelyn Näkövammaisten liitossa työllisyyspalveluissa. Yksi hänen työtehtävistään oli välittää litteroijien yhteystietoja palvelua tarvitseville.

Saarela ryhtyi pian pohtimaan, miten toimintaa voisi kehittää.

– Jos työtilaus oli suuri ja aineisto vaati useamman litteroijan yhtäaikaista työllistämistä, meillä ei ollut siihen mitään sovittua mallia. Emme pystyneet myöskään hyödyntämään palkkatukia, sillä litteroijat toimivat yrittäjinä tai freelancereina.

Ajatus näkövammaisia työllistävästä yrityksestä alkoi kyteä. **Esko Jantunen** oli NKL:n hallituksen puheenjohtajana alusta asti mukana luomassa uutta yritystä.

– Työllisyystoimikunta toi asian hallitukseen. Ensimmäisellä kerralla oli vielä liris-talon rakentamiseen liittyviä asioita, emmekä voineet heti panostaa uuden toiminnan

Ari-Pekka Saarela luotsasi Annanpuraan ensimmäiset 10 vuotta.

käynnistämiseen. Mutta 2009 asiaan tartuttiin toden teolla, muistelee Jantunen.

Tärkeä työllistäjä

Liiketoiminnan perustamista suunniteltiin useissa kokoonpanoissa. Järjestettiin ideointityöpajoja, joissa oli mukana näkövammaisten liiton henkilökuntaa ja litterointia tekeviä näkövammaisia. Pian ryhdyttiin laatimaan liiketoimintasuunnitelmaa.

– Palkkasimme ulkopuolisen konsultin tekemään kannattavuuslaskelmia. Ne näyttivät ensin aika hurjilta. Hallituksen jäsenenä toimi silloin **Markku Vaitinen**, jolla oli vankka kokemus liiketoiminnasta. Hän teki uusia laskelmia ja hallitus päätti niiden perusteella jatkaa Annanpuran perustamista, Jantunen kertoo.

– Onneksi, sillä kuten tiedämme, Annanpura sai vuosien myötä tuulta siipiensä alle ja on ollut tärkeä näkövammaisten ihmisten työllistäjä.

Uusi yritys tarvitsi tietenkin myös nimen. Yrityksen toimitusjohtajaksi nimetyllä Ari-Pekka Saarelalla oli ollut alusta asti mie-

Reijo Juntunen astui tammikuussa Annanpuran puikkoihin.

lessä nimi Annapura, sillä nimessä yhdistyi hauska näkövammaisten logona tunnettu Annansilmä-kukka ja sana pura. Litterointihan on äänitteiden purkamista tekstiksi. Rekisteröinti ei onnistunut, sillä väestörekisteristä löytyi henkilö nimeltä **Anna Pura**. Tehtiin pieni muutos ja nimi Annapura hyväksyttiin ja yritys saatiin rekisteröityä.

– Monelle tulee nimestä mieleen myös Annapurna-vuori. Ajatus vuoren huipulle kiipeämisestä ja ikään kuin voitosta ei ole ollenkaan hassumpi, Saarela sanoo.

Työ laajenee saavutettavuuskartoitukseen

Aluksi Annanpurassa litteroitiin yliopistojen tutkijoiden ja opiskelijoiden töitä. Litteroijat työskentelivät etänä kotoa käsin. Vähitellen asiakaskunta laajeni viranomaisiin ja asianajotoimistoihin.

– Salassapitovelvollisuus on ollut aina sisäänrakennettuna työsopimukseen, mutta arkaluonteisten aineistojen käsittely vaati työtapojen kehittämistä. Siksi liris-keskukseen järjestettiin turvallisuusauditoidut työtilat.

Vuonna 2014 Saarela kuuli SADE-hankkeen seminaarissa verkkosivujen testaamisesta ja ajatteli, että työ sopisi hyvin näkövammaisille. Yhteistyössä NKL:n kanssa

kehiteltiin konseptia ja Annapura käynnisti saavutettavuuskartoituspalvelun.

Työtarjoajia tuli heti. EU:n saavutettavuusdirektiivin astuttua voimaan töiden määrä lisääntyi voimakkaasti ja väkeä tarvittiin lisää. Annanpuraan tuli toinenkin vakituinen saavutettavuusasiantuntija ja mukaan saatiin osaavia tuntitöitä tekeviä freelance-reita ja yrittäjiä.

– Kartoitusten lisäksi koulutimme ja konsultoimme saavutettavuusasioissa. Tapasimme paljon erilaisia toimijoita, Ari-Pekka Saarela kertoo.

Uudet tuulet puhaltavat

Kolmisen vuotta sitten Annanpurassa alkoi yhteistyö verkkosivujen automaattista saavutettavuusvalvontatyökalua tarjoavan yrityksen kanssa. Tiivis yhteistyö johti työtarkjoukseen vakituksessa työsuhteessa oleville saavutettavuusasiantuntijoille.

– Lähdimme kohti uusia haasteita, mutta tässä toisaalta toteutui Annanpuran toiminta-ajatus eli mahdollisuus urakehitykseen, Saarela sanoo.

Reijo Juntunen työskenteli Näkövammaisten liitossa digitalisaatioprojektien parissa ja sai kutsun Annanpuran toimitusjohtajaksi. Juntunen aloitti uudessa toimessaan 13. tammikuuta.

– Minulle on tärkeää, että toiminta jatkuu sellaisena, että näkövammaisilla on tulevaisuudessakin mahdollisuus työllistyä ja löytää itselleen työuria. Meidän täytyy myös kartoittaa, millaisia taitoja tulevaisuudessa tarvitaan, jotta pystymme vastaamaan haasteisiin, Reijo Juntunen kertoo.

Annapura työllistää tätä nykyä noin viisitoista näkövammaista. Osa työskentelee täysipäiväisesti, osa tekee eläkkeen tai opiskelun ohella tuntitöitä. Saavutettavuuspalveluiden tarjoamisessa on tällä hetkellä haasteita resurssien vähäisyyden vuoksi,

mutta tämäkin asia korjaantuu vähitellen.

– Annanpura on tunnettu ja hyvämaineinen yritys. Tästä on hyvä jatkaa, Reijo Juntunen sanoo.

Esko Jantunen kertoo seuranneensa Annanpuran taivalta ja pitävänsä yritystä ikään kuin lempilapsenaan.

– Mieleen tulee edelleen kehittämisajatuksia. Viimeisimpänä olen pohtinut, voisiko Annanpura valloittaa vuokratyövoimamarkkinoita. Tarjontaa ja kysyntää pitäisi selvittää. Tulevaisuudessakin tarvitaan rohkeutta uusien innovaatioiden toteuttamiseen.

” Saarela kuuli SADE-hankkeen seminaarissa verkkosivujen testaamisesta ja ajatteli, että työ sopisi hyvin näkövammaisille.

KATJA LITTEROI KOKEMUKSELLA

Katja Arvonen on yksi Annanpuran pitkäaikaisimmista työntekijöistä. Hän valmistui vuonna 1992 terveydenhuoltoalan tekstinkäsittelijäksi Arlainstituutista. Valmistumisen jälkeen hänellä oli lyhyitä työrupeamia sairaaloissa ja terveysasemilla. Vakituista työsopimusta Katja ei saanut, vaikka oli valmis muuttamaan paikkakuntaa työn perässä.

– Työtä tein silloin puhuvalla sähkökirjoituskoneella, Katja kertoo.

– Vuonna 2002 työjärjestelmät muuttuivat. Sairaaloissa otettiin käyttöön sähköinen Pegasus-järjestelmä ja työt alettiin tehdä tietokoneella. Järjestelmää ei saatu toimimaan näkövammaisen apuvälineohjelmilla ja työurani tyssäsi siihen. Ryhdyin freelanceriksi ja tein litterointitöitä, joita sain NKL:n työllisyyspalveluista.

Kun NKL:n uutta yritystä ryhdyttiin suunnittelemaan, oli Katja mukana työpajoissa ideoimassa. Syksyllä 2010 hän solmi työsopimuksen Annanpuran kanssa.

– Tällä tiellä ollaan, Katja hymyilee.

– Oli helpottavaa saada viimeinkin säännölliset kuukausitulot. Pidän työstäni ja toivon, että saan olla Annanpurassa vielä pitkään.

Esteettömyyden edistämistä Saksassa

Saksassa asuu yli 15 000 suomalaista. Yksi heistä on Eeva Rantamo, jolla on esteettömyysalan toimisto Kölnissä yhdessä saksalaissyntyisen miehensä Martinin kanssa.

TEKSTI *Virpi Jylhä*
KUVA *Martin Conze*

Nuori **Eeva Rantamo**, arkeologian opiskelija Turun yliopistosta, lähti 1980-luvun loppupuolella kesäksi töihin Saksaan kaivauksille. Yhdestä kesästä tuli kolme ja lopulta Saksaan ihastunut Eeva päätyi opiskelemaan kansatiedettä Kielin yliopistoon. Saksassa Eeva kirjoitti myös gradunsa kansatieteestä ja piipahti Suomessa enää hoitamassa viimeiset tentit.

Valmistumisen jälkeen Eeva Rantamon ensimmäinen työpaikka oli Bielefeldin kaupungissa Westfalenin arkeologinen museo ja -virasto. Hän työskenteli kaivauksilla ja suunnitteli ja toteutti erilaisia näyttelyitä.

– Sieltä alkoi saavutettavuustyöni. Olin maahanmuuttaja, jonka kielitaito ei ollut vielä riittävä museoalan vaikeisiin termeihin. Kiinnostuin selkeästä viestinnästä.

Saksojen yhdistymisen jälkeen rakennettiin paljon ja arkeologeja haalittiin tutkimaan kohteita ennen rakentamista. Eeva Rantamo oli osa isoa kansainvälistä arkeologien joukkoa. Hän työskenteli Mecklenburg-Etu-Pommerin osavaltion arkeologisessa virastossa.

– Jatkoin näyttelyiden parissa. Harjaan-

nuin huomaamaan, mitkä asiat helpottaisivat erilaisia näyttelykävijöitä. Minulla on itselläni lukihäiriö, joka omalta osaltaan auttaa minua ymmärtämään hahmottamisen ongelmia, Rantamo kertoo.

– Arkeologinen virasto koitui kohtaloksi. Tapasin nimittäin tulevan aviopuolisoni **Martinin** toisena työpäivänäni, Eeva Rantamo hymyilee.

Saavutettavuuden edistämisestä työ

Muutama vuosi myöhemmin Rantamon työ päättyi. Hyvän englannin kielen taidon ansiosta hän sai pian uuden työpaikan, missä pääsi hyödyntämään saavutettavuusosastaan nuorison ja kansainvälistymisen parissa.

– Huomasin, että minulla on luontainen kyky ymmärtää saavutettavuutta ja helpottaa asioiden esittämistä, Eeva Rantamo sanoo.

Vähitellen erilaisten työtehtävien myötä hän löysi itsestään myös kouluttajan ja ajau-

Yksi Eeva Rantamon antoisimmista työtehtävistä oli kuvailutulkkausprojekti Schwerinin keskiaikaisessa kirkossa.

tui yrittäjäksi saavutettavuusalalle.

– Minulle on ollut aina tärkeää, että työnsäni on mukana kosketuspintaa Suomeen.

Eeva Rantamon ensimmäisiä Suomi-Saksa-yhteistyökuvioita oli Suomen museo-

viraston johtama ACCU-hanke (Access to Cultural Heritage), jossa hän vastasi Saksan työtehtävien johtamisesta. Saksan hankkeessa kehitettiin kuvailutulkkauksia kulttuuriperinneohteiden tarpeisiin, mikä oli

Saksassa uutta. Aiemmin kuvailutulkkauksista oli käytetty lähinnä elokuvateollisuudessa ja televisiossa. Samaan aikaan järjestettiin Suomessa Näkövammaisten liiton ja Kulttuuripalvelun organisoimana kuvailutulkkauskurseja ja Rantamo kävi Suomessa hakemassa oppia.

– Yksi antoisimmista työtehtävistäni on ollut kuvailutulkkausprojekti Schwerinin keskiaikaisessa kirkossa. Usean asiantuntijan voimin kehitimme mihin tahansa kulttuuri-kohteeseen siirrettävissä olevan tavan kuvailla näyttelytiloja ja kulttuurikohteita. Siinä oli haastetta, sillä keskiaikaiset kirkot suorastaan pursuavat visuaalista symboliikkaa, värejä ja muotoja.

Näkövammaisten kanssa toimiminen on Rantamolle tuttua. Hän on työskennellyt Mecklenburg-Etu-Pommerin osavaltion näkövammaisten koulun ja lukion yhteistyöprojektissa. Oppilaat toteuttivat draaman keinoin sakraalisten muistomerkkien historiakerroksen. Projektissa syntyi myös opaskirja, joka sisälsi niin kosketeltavaa kuin kuunneltavaakin. Kirjassa oli tekstejä selkokielellä ja pistekirjoituksella.

Suomi edellä Saksaa saavutettavuudessa

Vuonna 2008 Eeva Rantamo ja hänen miehensä muuttivat vanhaan ja kauniiseen Kölniin, jonne Rantamon työtehtävät heidät veivät. Hän työskenteli muun muassa kansainvälisessä nuorisotiedotuksen kehityshankkeessa ja koulutti Lebenshilfe-yhdistyksen kehitysvammaistyössä toimivia vapaaehtoistyöntekijöitä.

– Opin tuolloin aivan valtavasti erilaisuudesta ja kaikenlaisista apuvälineistä, Rantamo kertoo.

Rantamon aviomies Martin Conze on arkeologi ja päätoiminen opettaja, mutta hän tekee myös selkokieliä käännöksiä ja kuvailu-

” Kun kerron saavutettavuusdirektiivistä koulutuksissa, kuulijat yllättyvät ja kauhistuvat lyhyitä siirtymäaikoja.

tulkkauksia museoille.

Kuvailutulkkauksissa Martinilla on apuna Husumin kaupungissa asuva sokea kuvailutulkki **Hela Michalski**.

– Ilman Martinia en pystyisi tekemään työtäni täällä Saksassa. Vielä 30 vuoden asumisen jälkeenkin tarvitsen häntä kipeästi oikolukemaan tekstejäni. Olemme paitsi aviopari, myös loistava työpari.

Eeva Rantamo kertoo yllättävän tiedon, ettei EU:n saavutettavuusdirektiivin voimaantulo oikeastaan näy vielä mitenkään Saksassa.

– Suomi on askeleen edellä. Teillä saavutettavuusasioita kehitetään jo kovasti. Kun kerron direktiivistä koulutuksissa, kuulijat yllättyvät ja kauhistuvat lyhyitä siirtymäaikoja.

Vaikkei direktiivi ole tuonut Rantamolle lisää töitä, on pitkä ura kantanut hedelmää.

– Minut tunnetaan nykyään aika laajalti. Olen saanut mielenkiintoisia työtehtäviä. Viime aikoina olen kouluttanut saavutettavuudesta kuntien, museoiden, kirjastojen ja jopa teattereiden henkilökuntaa Saksassa, Espanjassa, Itävallassa ja Venäjällä.

– Tulevaisuudelta toivon yhteistyötä suomalaisten kanssa. Koen, että pystyn toimimaan sillanrakentajana kahden maan asiantuntijoiden välillä. Yhdessä pystymme varmasti edistämään saavutettavuutta.

MIKÄ ON ÄÄNIKIRJALUKEMISEN TULEVAISUUS?

Suomen on vallannut äänikirjakuume. Kaupalliset jakelukanavat ovat tuoneet äänikirjat kaikkien ulottuville. Myös näkövammaisten käytössä ihmisääninen kirja on säilyttänyt asemansa synteettisen puheen rinnalla.

Mikä on näkövammaisjärjestöjen oman äänikirjatuotannon merkitys äänikirjamarkkinoiden murroksessa? Liiketoimintana sen on tietysti oltava kannattavaa, mutta voisiko sen ydintehtävä olla muutakin? Näkövammaisten ja lukemisesteisten voimaannuttamista yksilöinä ja yhteisönä, kulttuuriin ja yhteiskuntaan osallistamista? Näkövammaisjärjestöjen palvelemista?

Toki myös äänittämön tuotantotilojen ja laitteiden vuokraaminen ulkopuolisille ja kaupallinen palvelumyynti voivat olla näkövammaisyhteisöllemme tärkeää tulonhankintaa. Se edellyttää asiakkaat tavoittavaa markkinointia ja kilpailukykyisiä tuotteita.

Näkövammaisille ja lukemisesteisille suunnattu äänikirjatuotanto on silti edelleen valtaosin valtion viranomaisen, Celian, kilpailuttamaa, verovaroin rahoitettua julkisen palvelun tuottamista. Julkisuudessa on viime aikoina keskusteltu ulkoistettujen sosiaalipalvelujen laadusta ja valvonnasta. Tilaajien ja tuottajien vastuuta työntekijöistä ja asiakkaista on penätty yhä pontevammin. Mitä haasteita tämä kasaa Celialle sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle äänikirjatuotannon tilaajina ja rahoittajina?

Näkövammaisten liiton äänittämön valteja voisivat olla korkea laatu sekä – yleisen tuotannon ohessa – erikoistuminen oppikirja- ja tietokirjallisuuteen, näkövammaiskirjoittajien julkaisuihin ja viestinnän erityisryhmiä palvelemaan saavutettavaan kirjallisuuteen. Myös vähemmistökielisen tuotannon tarve on kasvussa. Tähän tarvitaan monipuolista ja osaavaa lukijatiimiä ja hyvää, kehittävää johtamista.

Äänikirjanluennan tasolla on haasteensa. Pitkjänteistä panostusta äänenhuoltoon, puheilmaisuun kehittämiseen, kielitaidon parantamiseen ja luentatehtävien valmisteluun voi odottaa vain työyhteisöön ja tekemiseen sitoutuneilta lukijoilta.

Lukijoiden osaamisprofiilien kehittäminen sekä pätevä ohjaus ja rakentava, kunnioitettava palautteiden antaminen ja työhön sitouttaminen rakentavat äänikirjatuotannon perustaa. Myös kilpailukykyiset työehdot ja palkkaus ovat laadun edellytyksiä. Ja juuri laatu voisi olla yksi näkövammaisyhteisön oman äänikirjatuotannon valteista.

Äänikirjatuotannon moniammatilliseen tiimiin ja sen johtamiseen tarvitaan äänitekologisen osaamisen lisäksi hyvää yhteistyötaitoa, kirjallisuuden lajien, puheilmaisuun ja fonetiikan tuntemusta sekä valmiutta perehtyä viestinnän erityisryhmien tarpeisiin ja saavutettavaan viestintään.

Kun äänikirjatuotantoa takavuosisikymmeninä rakennettiin, lukijoiksi sitoutettiin mm. tuttuja radioääniä ja näyttelijöitä. Lukijoiksi aikovien äänenkäytön ja puheilmaisuun valmiudet kartoitettiin. Oppikirja-, tieto- ja erikoiskirjallisuuteen keskittyneen Näkövammaisten kirjaston, nykyisen Celian, tuotanto-osasto palkkasi lukijoikseen eri ammattien osaajia, erikoisalojen harrastajia ja kielten taitajia. Äänikirjanlukijat ammatillisine ja yhteiskunnallisine verkostoineen, yhteyksineen ja ammattitaustoineen olivat myös koko näkövammaisyhteisön tukijoita ja ystäviä, arvostettu voimavara. Onko enää näin?

Viestinnän ja kulttuurin erityisryhmät ja vammaisjärjestöt tarvitsevat nykyäänkin tukijoita ja ystäviä. Ovatko äänikirjanlukijat vielä näkövammaisyhteisön voimavara? Ja mikä voisi olla yhteisön oman äänikirjatuotannon tehtävä? Missä ovat sen mahdollisuudet?

Harri Heikkilä

hoitotyön ammattilainen, äänikirjanlukija

Mitä näkövammaisille lapsille kuuluu?

Näkövammaisten lasten huoltajat ja kuntien ja kaupunkien työntekijät toivovat koulutusta ja infopaketteja. Kuntoutusohjaajien työn merkitys näkövammaisille lapsille ja heidän perheilleen on suuri.

TEKSTI Marianne Tenhami KUVA Tracy Spohn / Shutterstock.com

Tämä käy ilmi Näkövammaisten liiton oikeusienvalvonnan ja Näkövammaiset lapset ry:n tekemästä kyselystä, joka julkaistiin maaliskuussa. Mitä näkövammaisille lapsille kuuluu? -kyselyyn vastasi 102 näkövammaisten lasten vanhempaa, 32 kunnan tai kaupungin työntekijää sekä yhdeksän keskussairaalan kuntoutusohjaajaa.

Kysely toteutettiin marras-joulukuussa 2019 valtakunnallisesti Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Vuosittain syntyy alle 200 näkövammaista lasta. Alle 18-vuotiaita näkövammaisia on Suomessa 1000–1500. Vastausten perusteella näkövammaisen lapsen ja nuoren huoltajat toivovat lisää infopaketteja ja koulutusta näkövammaisen lapsensa asioista sekä ajantasaista tietoa vammaispalveluista ja Kelan etuuksista.

Yli puolet tunsi Näkövammaisten liiton asiantuntijapalvelut hyvin tai erittäin hyvin. Toisaalta yli puolet vastanneista ei tiennyt voivansa ottaa yhteyttä Näkövammaisten liiton työelämäpalveluihin peruskoulun päätyttyä tai kun nuori hakee ensimmäistä kesätyöpaikkaa. 76 prosenttia huoltajista oli

tietoisia Näkövammaiset lapset ry:n toiminnasta ja vertaistuesta.

Yli puolella perheistä henkinen jaksaminen oli romahtanut täysin tai osittain näkövammaisen lapsen syntymän jälkeen.

– Kun elämä on kaaoksessa, on asioihin paneutuminen turhan työlästä, todettiin eräissä avoimessa vastauksessa.

Kunnissa kaivataan näkövammaisiin lapsiin liittyvää lisäkoulutusta, aiheena arjen toiminnot ja lapsen kehitys, vinkkejä ja keinoja oppimisen tueksi sekä ajankohtaista päivitystä uusiin menetelmiin.

Toisaalta kuntien työntekijöiden ja huoltajien vastaukset olivat ristiriitaisia. 47 prosenttia huoltajista oli saanut oikea-aikaisesti tarvittavan avun lapsensa asioissa, mutta 30 prosenttia oli saanut sitä huonommin. Kunnan työntekijöistä 66 prosenttia oli sitä mieltä, että perheiden palvelut toteutuvat oikea-aikaisesti ja ennakkopainotteisesti erittäin hyvin tai hyvin.

Näkövammaisille lapsille tehdään erityisen tuen päätös viisivuotiaana ja perheen pitäisi olla mukana päätöksenteossa. Näin oli tapahtunut 46 prosentille huoltajista, mutta

Vuosittain Suomessa syntyy alle 200 näkövammaista lasta.

” Hirvittävän huonosti keskiverto-opettaja tuntee näkövammaisuutta. Enemmän perehdytystä ja koulutusta arkeen lasten lähiympäristöön tarvittaisiin.

kolmannes vastaajista oli vastannut tämän tapahtuneen heikosti tai erittäin heikosti.

Kunnan työntekijöistä 93 prosentin mukaan näkövammaisen lapsen perhe otetaan mukaan päätöksentekoon erittäin hyvin tai hyvin.

Kuntoutusohjaajien työn merkitys näkövammaisen lapsen perheelle koetaan tärkeäksi. Kuntoutusohjaajien vastausten perusteella heidän kauttaan välitetään tietoa ja he toimivat parhaimmillaan linkkeinä eri tahojen välillä.

Näkövammaisten liiton lapsi- ja perhetyön asiantuntija **Annika Tyynysniemi** muistuttaa kyselyyn vastanneiden kuntien työntekijöiden vähäisestä määrästä, kun sitä verrataan huoltajien vastausprosenttiin.

– Kun epäkohdista tiedetään, niihin voidaan vaikuttaa viemällä viestiä päättävälle taholle, Näkövammaiset lapset ry:n toiminnanjohtaja **Anne Latva-Nikkola** toteaa kyselyn merkityksestä näkövammaisten lasten perheille.

Tallenteen kyselyn julkaisutilaisuudesta voi kuunnella liiton SoundCloud-tililtä soundcloud.com/nakovammaistenliitto

Be My Eyes – näköapua kännykällä

Be My Eyes -sovelluksessa näkevät vapaaehtoiset toimivat näköapuna näkövammaisille videopuhelun välityksellä. Jotkut yrityksetkin antavat saavutettavaa asiakaspalvelua Be My Eyesin kautta.

TEKSTI Marianne Tenhami KUVAT Bemyeyes.com

Tanskalainen näkövammaisen **Hans Jørgen Wiberg** perusti Be My Eyes -yhteisön vuonna 2012 näkövammaisten avuksi jokapäiväisten, näköä vaativien ongelmien ratkaisuun.

Maksuton sovellus toimii 150 maassa 180 kielellä, myös suomeksi. Näkeviä vapaaehtoisia on mukana yli kolme miljoonaa ja näkövammaisia käyttäjiä runsaat 170 000.

Saavutettavuudestaan kotimaassa ja kansainvälisesti monesti palkittu Be My Eyes mahdollistaa näkeville näkövammaisten auttamisen videopuhelun kautta: näkevä lataa iPhoneensa tai Android-puhelimeensa Be My Eyes -sovelluksen AppStoresta tai Google Playsta ja voi sen ladattuaan vastata näkövammaisten soittamiin Be My Eyes -puheluihin.

Näkövammaisen kertoo, missä asiassa tarvitsee apua ja kohdistaa iPhone- tai Android-puhelimensa kameran kohteeseen. Puheluiden soittamiseksi näkövammaisenkin on ladattava iPhone- tai Android-puhelimeensa Be My Eyes -sovellus. Latauksen jälkeen hän voi näkeviä silmiä tarvitessaan soittaa joko näkevälle vapaaehtoiselle tai Be My Eyes -palvelussa mukana olevien yritysten saavutettavaan asiakaspalveluun. Niitä ovat muun muassa Microsoft, Google ja Pantene. Yrityksistä ei tosin saa palvelua suomeksi.

Helppo tapa olla avuksi

Hannele Tyrväinen, 54, on toiminut vapaaehtoisena Be My Eyes -palvelun kautta parin vuoden ajan. Toimiessaan hoitoperheenä opaspennuille hän on tavannut näkövammaisia, joilta ensimmäisen kerran kuuli Be My Eyesistä.

– Tämä on helppo tapa olla avuksi ja sovelluksen lataaminen oli vaivatonta. On kivaa että voi valita käyttämänsä kielet niin, että saa puheluita vain valitsemillaan kielillä,

hän toteaa.

Be My Eyes -puhelun erottaa muista puhelusta sen erilaisesta soittoäänestä ja puhelimen näytölle tulee teksti näkövammaisen soitosta. Nimet ja puhelinnumerot eivät näy, joten vastaaja ja soittaja pysyvät anonyymeinä.

Koska vapaaehtoisia käyttäjiä on huomattavasti enemmän kuin avun tarvitsijoita, aina ei ehdi vastata puheluun, koska joku nopeampi on jo ehtinyt hätiin. Toisaalta jos joskus ei ehdi vastata, voi olla huoletti, koska joku kuitenkin hoitaa asian.

Hannele on parin vuoden aikana vastannut viidestä kymmeneen Be My Eyes -puheluun. Hänen mukaansa ne kaikki ovat johtaneet toivottuun lopputulokseen.

– Olen katsonut sukkiä värejä, toiminut näköapuna pussilakanan ja tyynyliinan värin yhdistelyssä sekä auttanut reittien ja liik-

keiden löytämisessä, hän luettelee.

Puhuessaan näkövammaisen kanssa hän ei näe henkilöä, vaan kohteen, jota näkövammaisen käyttäjän puhelimen kamera osoittaa.

Hannele suosittelee Be My Eyes -palvelua mieluummin muillekin.

– Tämä on helppo tapa auttaa näkövammaisia meille näkeville itsestään selvissä asioissa. Ei tarvitse tietää mitään erityistä, riittää kun vastaa kysymykseen, mitä nyt näkyy.

Kerro vain mitä siellä on!

Tiina Pikkala, 48, tarvitsi konkreettisesti vastausta kysymykseen, mitä nyt näkyy, kun osasta heidän asuntoaan katkesivat sähköt.

– Sähkökaapissamme on varmaan 40 erilaista automaattisulaketta. Epäilin jonkun niistä pompahtaneen väärään asentoon, mutta en tiennyt, mikä niistä se oli. Näkeville on pienellä kirjoitetut ohjeet, mutta enhän minä niitä nähnyt, vaikka kuinka yritin tihrustaa tekstiä optisilla apuvälineilläni. Olin hetken ihmeissäni, mutta sitten muistin, että minullahan on Be My Eyes ja pyysin näköapua.

Tiina sai hänelle vastanneen henkilön kanssa ongelman ratkaistua ja sähköt palasivat. Puheluun vastannut henkilökin tosin oli hetken aikaa huuli pyöreänä ja sanoi, ettei ole tuollaista sähkökaappia ennen nähnyt eikä tiedä, mitä sille pitäisi tehdä.

– Sanoin hänelle, että ei haittaa. Kerro vain minulle, mitä siellä on missäkin. Minä järkeilen loput, hän muistelee.

Parin vuoden aikana Tiina on soittanut 10–15 puhelua. Hän on käyttänyt näköapua Be My Eyesin kautta erilaisten liikkeiden paikallistamiseen tai kysynyt, mitkä bussit pysäkillä ajavat.

Jenni Nyholm, 30, on soittanut kymmenkunta Be My Eyes -puhelua kolmen vuoden

aikana. Hän on käyttänyt sovelluksen kautta näköapua pakkausten erottamisessa, tietokoneen vikatilan selvittämisessä sekä liikkumisessa.

– Olen saanut pari kertaa apua hankalan työmaan kiertämiseen, kun opaskoirani ei ole pystynyt tilannetta varmuudella ratkaisemaan eikä ihmisiä ole osunut kohdalle auttamaan. Muutamat tulvivat kadunkohdat olen varmistanut niin, että olen voinut joko kiertää toista reittiä tai rämpiä penkkaa pitkin, kun näkevä on kuvaillut tilannetta.

Jenni kokee saaneensa avuliaita vapaaehtoisia puhelimen toiseen päähän ja pääsääntöisesti hyvää sanallista ohjeistusta, mihin suuntaan puhelimen kameraa osoittaa.

– Tilanteet ovat ratkenneet hyvin, hän kiittelee.

– Yhtään nuivaa äänensävyä en ole vapaaehtoiselta vastaajalta kuullut. Pyytäessäni apua neuletyöni tekemiseen vastaaja oli ilmiselvästi keskellä liikennettä ja vastasi siitä huolimatta, vaikka hän olisi voinut olla vastaamattakin, Tiina kertoo.

Puheluihin vastaamisen odottelu-aika vaihtelee: Tiinalle on vastattu pääasiassa nopeasti, kun taas Jenni on välillä joutunut odottamaan kauankin ja yrittänyt hetken kuluttua uudestaan.

Molemmat toivovat Be My Eyes -palvelun toimivan tulevaisuudessa yhtä hyvin kuin se on tähänkin asti toiminut ja sovelluksen teknisen varmuuden säilyvän. He suosittelevat lämpimästi näköapua Be My Eyesin kautta muillekin näkövammaisille.

– Sitä kannattaa käyttää ihan omaksi turvaksi. Jos olen pulassa, pyydän mieluummin apua henkilöltä joka oikeasti haluaa auttaa, kuin mahdollisesti kiireisiltä tai aineissa olevilta vastaantulijoilta, Tiina sanoo.

– Be My Eyes -palvelua kannattaa käyttää monipuolisesti. Olen hyötynyt eniten äkillisissä tilanteissa, joissa nopeakin näkevien silmien vilkaisu on ollut iso apu, Jenni kertoo.

Yhdessä tästä selvitään

Jäin loppuvuodesta perhevapaalle työstä, jossa pohdin päivittäin, miten vammaiset ihmiset selviytyvät katastrofeissa ja miten he voivat elää hyvää elämää myös yhteiskunnissa, joissa taloudellista ja materiaalista vaurautta on vähemmän kuin meillä. Enpä arvannut, että vain hetki lapseni syntymän jälkeen maailmaan syntyisi aivan uudenlainen vitsaus, joka aloittaisi matkansa aasialaiselta eläintorilta ja mullistaisi muutamassa kuukaudessa ihmisten elämän kaikkialla maailmassa. Tätä kirjoittaessani Suomi on ollut pysähdyksissä viikon ja kodeissaan lymyävät ihmiset seuraavat mediasta hetki hetkeltä niin maailmantalouden korinaa, viruksen etenemistä kuin poliitikkojen ja asiantuntijoiden yrityksiä rajoittaa tuhoa.

Vähemmistöt ovat katastrofeissa usein heikoimmassa asemassa. Tukholmassa covid-19-sairauteen ensimmäisenä kuolleiden joukossa oli paljon somalitaustaisia henkilöitä, koska tietoa viruksesta ja siltä suojautumisesta ei ollut juurikaan tarjolla somaliksi ja koska kulttuuri on yhteisöllinen. Ebola-epidemian aikana Afrikassa kuoli useita kuroja, jotka olivat juoneet heille jaetun desinfiointiaineen, kun kukaan ei ollut osannut kertoa viittomakielellä tai kuvin, että neste on tarkoitettu käsien puhdistukseen.

Vammaisille ihmisille koronavirus aiheuttaa monenlaisia haasteita. Onko tietoa saatavilla viittoma- tai selkokielellä? Tuleeko radiosta tarpeeksi tietoa, mikäli näkövammaisen ei näe lukea painettua tekstiä tai pysty käyttämään internetiä? Miten voi käyttää drive-in-testauspaikkaa, jos ei aja autoa? Ovatko testauspaikat esteettömiä? Kuinka järjestää henkilökohtaisen avustajan työ niin, että riski sairastua on molemmille mahdollisimman pieni?

Sosiaalinen eristäytyminen vaikeuttaa mo-

nia askareita. Näkövammaisen arjessa osaan avuntarpeesta voi vastata etäyhteydellä. Avustajani voi kertoa videopuhelulla, onko lapseni silmissä rähmää, onko einesruuan päiväys jo mennyt ohi ja mistä mapista paperinen verokorttini löytyy. Kaikkea etäyhteys ei kuitenkaan ratkaise: kuka leikkaa vauvani kynnet?

Koronavirus on kuin suoraan kauhuelokuvasta. Se on lamaannuttanut koko planeetan, mutta saanut ihmiset myös puhaltamaan uudella tavalla yhteen hiileen. Tahdon ajatella, että tämä katastrofi avaa uusia näkökulmia itseni lisäksi myös esimerkiksi koteihinsa eristetyille, alati kohenevan elintason keskellä eläneille suurille ikäluokille ja vauraasta laskettelumatkakulttuurista nautineelle bisnesväelle.

On huimaa, että tiedeyhteisö, lääkärit ja poliitikot koko maailmassa keskittyvät nyt ratkaisemaan yhteistä ongelmaa. Toivottavasti tämä muistetaan myös tulevaisuudessa: yhdessä tästä selvitään.

Kirjoittaja Tytti Matsinen on heikkonäköinen teologi ja teekkari, joka katselee maailmaa uteliaasti ja tarkasti.

Kuusivuotiaat ystävykset Aatos ja Amine etsivät elämän merkityksiä pommi-iskujen ravistelemassa maailmassa.

Kevään kuvailutulkattuja ohjelmia

Yle lähettää kuvailutulkattuna tänä keväänä seuraavat dokumentit:

Dokumentti Aatos ja Amine, Areena 13.4.2020 ja Teema 15.4.2020

Dokumentti Veeran maaginen elämä, Areena 13.4.2020 ja Teema 16.4.2020

Ruotsinkielisiä kuvailutulkattuja ohjelmia:

Deitti-sarja, Areena maanantaisin, TV2 tiistaisin (uusinta torstaisin ja maanantaisin), Fem lauantaisin (uusinta sunnuntaisin)

Eagles-sarja, Areena 3.5.2020

Kaikki se mitä en muista -sarja, Areena

Muita kuvailutulkattuja Ylen ohjelmia:

Muumilaakso-sarjan toinen, uusi tuotantokausi maanantaista 2.3.2020 alkaen TV2 ja Areena

Dokumentti Full of love, pakomatka pakastimesta, Areena

Elokuva Tyhjiö, 6.5.2020 Areena ja TV2

Elokuva Kääntöpiste, 14.6.2020 Areena ja 15.6.2020 TV1

Henkilökohtaista

Seuraa vailla

Täällä ois 58-vuotinen nainen llomantsista 40–60-vuotias-ta seuraa vailla. Tositarkoituk-sella. Seikkailijat älkööt vai-vautuko. Joensuu–Lieksa-vä-liltä. p. 045 644 5895.

Kokoukset

Pohjois-Karjalan Näkövammaiset ry:n sääntömääräinen kevätkokous

pe 29.5.2020 klo 12.00 alkaen Teatteriravintolan lasiterassilla, Rantakatu 20, 80100 Joensuu. Kokouksessa käsitellään sääntöjen kevätkokoukselle määräämät asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Siirtyviä kokouksia

Tampereen seudun Näkövammaisten 18.4. pidettäväksi ilmoitettu kevätkokous on peruttu. Uutta päivää ei ole vielä tiedossa.

Varsinais-Suomen Näkövammaiset ry:n 22.4. pidettäväksi ilmoitettu kevään jäsenkokous pidetään myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

Etelä-Kymen Näkövammaisten 16.4. pidettäväksi ilmoi-

tettu kevätkokous joudutaan siirtämään myöhempään ajankohtaan vallitsevan korona-tilanteen takia.

Kaakkois-Suomen Näkövammaiset ry:n sääntömääräinen kevätkokous 24.4. on peruttu.

Suomen Sokeat ry:n 19.4. pidettäväksi ilmoitettu vuosikokous siirtyy myöhempään ajankohtaan.

Kurssit-leirit

Ysäri takasi -kesäleiri

Tänä kesänä aikakone ponnauttaa sinut takaisin 90-luvulle. Päädyt Kouvostoliittoon ja siellä tarkemmin Valkealan kristilliselle opistolle. Se on fifty-sixty, miten käy. Oletettavasti osut päiviin 30.6. – 5.7.

Kuka on Kingi? Selviää varmasti myös takasi ysäriellä leiriolympialaisissa. Yks, kaks, koli, neli. Kaik yhes koos ja mukaan on sattunut erilaisia liikuntapajoja. Kyllä lähtee! Koko porukka retkelle Tykkimäkeen. Se on hiinä ja hiinä pitääkö viimeisen illan pyjamabileisiin valmistautua etukäteen. Jumankauta, juu nääs päivää ja emme takuulla unohda saunomista ja uimista edes ysäriellä. Kuka muuten voittaa EM –jalkapallossa, se

on Kanada!

Asiaa... Koko tämä Näkövammaisten liiton nuorten kesäleiri maksaa 200 €. Herää pahvi! Käsittämättömästi hinta sisältää ohjelman, ruuat, majoituksen, matkat, siis koko setin. Matkailmoitus ysärielle tulee tehdä viimeistään 24.5.2020. www.nkl.fi/nuoret osiosta löytyvän ilmoittautumislomakkeen kautta. Dodi, ysäri on tarkoitettu kaikille 12–30-vuotiaille näkövammaisille nuorille ympäri Suomea. Apuvaaat saat puhelimitse Teemulta 050 596 5022 tai sähköpostitse teemu.ruohonen@nkl.fi

Elämä on laiffi, eli tervetuloa yksin tai frendien kanssa ysärielle.

Kaakkois-Suomen Näkövammaiset ry:n kevätleiri 22.–24.4. on peruttu.

Teatteri-improvisaatio- kurssi la 18.4. klo 10–17

Kurssilla tutkitaan ja harjoitellaan sitä, miten löydät oimman tapasi olla näyttämöllä. Kontakti ja vuorovaikutus ovat kurssin keskeisiä asioita. Iloisesti improvisoiden opit tarkemmin ja herkemmin kuuntelemaan näyttelijäkaveria ja olemaan läsnä muuttuvissa tilanteissa.

Teatteri-improvisaatioon johdattaa näyttelijä ja ohjaa-

ILMOITUKSET

ja Helena Ryti. Kurssi järjestetään liris-keskuksen liikuntasalissa (Marjaniementie 74, Helsinki). Omat eväät syödään Kulttuuripalvelun toimistolla.

Kurssin hinta on Kulttuuripalvelun jäsenille 25 €, muille 45 €. Matkakulut korvataan 20 € ylittävältä osuudelta halvinta matkustustapaa käytettäessä.

Ilmoittaudu teatteri-improvisaatiokurssille viimeistään 14.4. osoitteeseen osallistun@kulttuuripalvelu.fi

Noudatamme viranomaisen ohjeita. Kurssi perutaan, jos 13.4. asti voimassa ollut poikkeustilaa jatketaan.

Järj. Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry ja Opintokeskus Sivis

Tapahumat

Pelimannimusiikkia Palokassa 17.5.

Kari Oja 60 vuotta ja 35 vuotta laulunviljelijänä 17.5. klo 13 Palokan pelimannitalolla. Soittimina haitari ja koskettimet. Lisätietoa: Kari Oja p. 050 686 91 ja www.palokanpelimannitalo.fi

Matkat

Ilmoittaudu Korkean rannikon syysmatkalle

Kokkolan kerho järjestää matkan Ruotsiin, Korkealle rannikolle syyskuun puolivälissä. Laiva-aikatauluista riippuen lähtö Vaasasta joko keskiviikkona tai torstaina ja paluu Vaasaan sunnuntaina. Tarkka ajankohta täsmentyy, kun laiva-aikataulut selviävät.

Lue lisätiedot matkasta Airut 2/2020:sta.

Ilmoittaudu matkalle 15.6. mennessä omaan alueyhdistykseesi.

Lisätietoa matkasta saat alueyhdistyksestäsi sekä Anders Nybergilta: anderny@hotmail.com, 045 160 1246

Myydään – ostetaan

Lukulaite myynnissä

Myydään Onyx Deskset XL Acer -lukulaite. Freedom Scientific, 24" näyttö, kaukosäädin, johto, kamera, vetolaukku (kahva,pyörät), kuin uusi. Ollut käytössä noin vuoden. (ovh. 2500-3000 €) Hintapyyntö 1000 € jutta@rasmussen.fi

Sekalaista

Näkövammaiset Käsityöntekijät ry:n tiedote

Näkövammaiset Käsityöntekijät ry ilmoittaa peruutuksis-

ta koronaviruksen (COVID-19) vuoksi sekä tulevasta Super-viikonlopusta 3.–5.7.2020 Ylöjärven Koivupuistossa. Merkitse kalenteriisi jo tämä viikonloppu, jolloin kaikki käsitöiden ystävät kokoontuvat toiminnan merkeissä. Pidetään kokousta, vietetään kesää jutustellen ja ideoita vaihdellen.

Vuosikokous 28.3.2020 on peruttu ja kokous siirretään pidettäväksi Ylöjärvelle Koivupuistoon pe 3.7.2020 alkaen klo 16–18 välillä. Tarkempi aikataulu ja ohjelma tarkennetaan kesäkuussa.

Myös käsityövastaavien koulutuspäivä 27.3.2020 peruuntuu ja se siirretään Ylöjärvelle Koivupuistoon pidettäväksi pe 3.7.2020 klo 9.00–16.00. Tarkempi aikataulu ja ohjelma ilmoitetaan kesäkuussa.

Yhdistyksen kesäpäivät pidetään vuosikokouksen jälkeen seuraavana päivänä eli alkuperäisen suunnitelman mukaan la 4. - su 5.7.2020. Paikkana on myös Ylöjärven Koivupuisto.

Ilmoitamme kesäkuussa tarkat ja vahvistetut aikataulut sekä mahdolliset yhteiskuljetukset.

Näkövammaisten liiton asiakaspalvelu tiedottaa

Näkövammaisten liitto ja

palvelu- ja toimintakeskus liris ovat siirtyneet käyttämään Elisa Ring -mobiilivaihdetta.

Uuden vaihderatkaisun myötä mobiilivaihteeseen ei voi jäädä jonottamaan

varattuun numeroon. Halutessasi voit jättää soittopyyntösi puhelinvaihteeseen.

Uutena toimintona on otettu käyttöön myös asiakaspalvelusarjat kuten Dai-

sy-neuvonta, IT-neuvonta ja Aviris-apuvälinemyymälä. Asiakaspalvelusarjaan yhdistetty puhelu ei palaudu vaihteeseen, vaan ohjautuu sarjassa vastaaville asiakaspalvelijoille. Mikäli puheluun ei ehditä vastaamaan tai on jokin muu este, niin puhelu ohjautuu tiedotteelle. Daisy- ja IT-neuvonnan asiakaspalvelusarjan puhepostiin voi jättää soittopyyntösi.

LÄHDE TUETULLE LOMALLE TUNTURIIN KIILOPÄÄLLE!

Maaseudun terveys- ja lomahuolto ry (MTLH) järjestää Kii-lopäällä Saariselällä tuetun loman 2.–7.8.2020 yhteistyössä Näkövammaisten liiton kanssa. Loma järjestetään Veikkauksen tuella.

Tuettu loma on suunnattu kaikille Suomen näkövammaisille aikuisille. Loma on retkeilypainotteinen ja tämän vuoksi lomalaisilta vaaditaan normaalia peruskuntoa, koska teemme päivittäin 3–4 tunnin patikoiteja metsämaastossa ja tuntureilla. Lomalle osallistuu 3 eräopasta sekä vertaisohjaaja.

Lomaan sisältyy majoitus, täysihoito ja ohjelma. Viikon aikana teemme päiväretkiä monipuoliseen Urho Kekkosen kansallispuistoon ja tutustumme paikalliseen kulttuuriin.

Lomalle valitaan 30 henkilöä, mukana avustavat henkilöt ja oppaat. Loman omavastuuosuus on 100 €/hlö sisältäen majoituksen jaetuissa kahden hengen huoneissa, täysihoi- toruokailut sekä lomaohjelman.

Lomalle haetaan täyttämällä lomahakemus. Loman hakuaika päättyy 2.5.2020. Lomahakemuksen voi tehdä sähköisesti www.mtlh.fi tai tilata hakemuksen MTLH:n toimistolta p. 010 2193 460 tai lomat@mtlh.fi

Lisätietoa lomatuen hakemisesta ja myöntämisestä: www.mtlh.fi tai tiedottaja Sirpa Otava, p. 040 567 0628 tai sirpa.otava@mtlh.fi

Lähde mukaan näkövammaisten yhteiselle lomalle Lapin maisemiin! Lapin hiljaisuudessa voit jättää arjen taaksesi ja heittäytyä Pohjolan rauhaan. Eräoppaat ja vertaisohjaaja toivottavat niin vasta-alkajat kuin kokeneet luontoretkeilijät tervetulleeksi Kii-lopäälle!

Aineiston aikataulu

Airut 4/2020 ilmestyy **13.5.** Ilmoitukset **21.4.2020** mennessä verkkolomakkeella osoitteessa airutlehti.fi/ilmoitukset tai s-postitse airut@nkl.fi. Jokainen ilmoitus julkaistaan myös Airuen verkkoleh- dessä, ellei ilmoittaja ole sitä erikseen kieltänyt.

Julkaisuaikataulut ja mediakortti osoitteessa airutlehti.fi.

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja ja julkaista niitä myös verkkoleh- dessä. Lehdessä ei julkaista voi- makkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

Posti Green

OrCam **MyEye 2.**

Helpottaa heikkonäköisten ja sokeiden elämää

OrCam My Eye on tekoälyyn pohjautuva apulaite, joka lukee ja tulkitsee käyttäjälleen tekstejä ääneen. Laite on helppokäyttöinen ja se tunnistaa myös kasvoja, esineitä ja värejä. OrCam My Eye on maailmanlaajuisesti mahdollistanut näkövammaisille itsenäisemmän arjen ja paremmat edellytykset onnistua työelämässä.

OrCamin
maahantuojat
Suomessa:

Apuvälinemyymälä Aviris
www.aviris.fi
Puh. 09 39604700

Näköpiste Polarprint Oy
www.polarprint.fi/
Puh. 09 61500124